GEMEENTE ENSCHEDE

Voorstel Gemeenteraad C

Onderwerp	Evaluatie Technology Base		
Portefeuillehouder	Jeroen Diepemaat agendaletter (C)		
Organisatieonderdeel	Cluster Concernstaf	Aangeboden aan Raad	13 oktober 2022
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	2200092688

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. De conclusies en aanbevelingen van Berenschot te omarmen en deze richtinggevend te laten zijn voor de resterende opgave van Technology Base:
   a. Qua inhoudelijke koers (het 'wat') vast te houden aan het profiel van de Commissie van Wijzen in 2014, inclusief het overnemen van de aanbevelingen van Berenschot voor optimalisatie van het bedrijvenpark en (de faciliteiten op) de luchthaven.
   b. Wat betreft de sturingsfilosofie (het 'hoe') de Gemeenschappelijke Regeling (GR) van de gemeente Enschede en de provincie Overijssel voort te zetten en voorstellen te doen voor optimalisatie, rolzuiverheid en betrokkenheid van raad en Staten.
   c. De gesprekken door de provincie Overijssel over de verdere uitwerking van het toekomstperspectief voor de kleinschalige luchthaven af te wachten.

.

Inleiding en voorgeschiedenis
Begin 2022 hebben wij, samen met gedeputeerde Staten van Overijssel, opdracht gegeven voor het evalueren van de gebiedsontwikkeling Technology Base. Adviesbureau Berenschot heeft de evaluatie uitgevoerd. Rond het zomerreces hebben wij u de evaluatie aangeboden. In dit voorstel reageren wij inhoudelijk op de conclusies en aanbevelingen van Berenschot. Het evaluatierapport biedt een gestructureerd overzicht van de historie van de gebiedsontwikkeling en vat samen hoe deze door een groot aantal betrokken personen wordt ervaren en verklaard. In het rapport staan verder aanbevelingen voor een voortzetting van de samenwerking die momenteel via de Gemeenschappelijke Regeling (GR) met de Provincie Overijssel is vormgegeven. Met dit voorstel gaan wij op basis van de terug- en vooruitblik vooral in op het toekomstperspectief van Technology Base. De reactie van het dagelijks bestuur van Technology Base hebben wij hierin betrokken. Aan Provinciale Staten wordt een soortgelijk voorstel voorgelegd. Hierover heeft afstemming plaats gevonden tussen de beide colleges.

Mede op verzoek van uw Staten en de gemeenteraad van Enschede hebben wij opdracht gegeven voor een second opinion van het evaluatierapport van Berenschot. Uit de second opinion van prof. dr. E.J.I.M. Arts blijkt dat de evaluatie zorgvuldig is uitgevoerd. De heer Arts heeft tijdens en na afloop van het evaluatieonderzoek een onafhankelijke, externe toets gedaan op de onderzoeksmethode.

Publieksvriendelijke samenvatting
De colleges van de gemeente Enschede en de provincie Overijssel hebben Berenschot opdracht gegeven de gebiedsontwikkeling Technology Base te evalueren. Het doel van de evaluatie is inzicht te krijgen in de te maken keuzes voor de resterende opgave in de gebiedsontwikkeling. Op basis van de conclusies en aanbevelingen van Berenschot is het voorstel in de uw Raad en Provinciale Staten (al dan niet gecombineerd) de dialoog te voeren over het 'wat' en het 'hoe' van de gebiedsontwikkeling.

Een groot deel van voormalige militaire vliegbasis heeft inmiddels een nieuwe bestemming gekregen. Qua inhoudelijke koers (het 'wat') is het voorstel voor de resterende opgave vast te houden aan het profiel van de Commissie van Wijzen in 2014, inclusief de aanbevelingen van Berenschot voor optimalisatie van het

bedrijvenpark en (de faciliteiten op) de luchthaven. Er ligt wat het college betreft een reëel perspectief voor de kleinschalige luchthaven, waarbij de maatschappelijke waarde en het verwachte exploitatietekort uitdagen tot het uitwerken van investeringskansen, samen met (boven)regionale partners (uiterlijk in 2025 gereed). De provincie Overijssel heeft aangegeven met (boven)regionale partners het toekomstperspectief voor de kleinschalige luchthaven verder uit te werken. Uiteraard leveren wij hieraan onze bijdrage. Wij stellen uw Raad voor de gesprekken door de provincie Overijssel over de verdere uitwerking van het toekomstperspectief voor de kleinschalige luchthaven af te wachten.

Over de sturingsfilosofie (het 'hoe') en het continueren van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) van de gemeente en de provincie, is de uitnodiging te spreken over het inrichten van een adviescommissie en de gewenste afstand tot de politieke dynamiek. Verder zullen wij samen met de provincie Overijssel uiterlijk in 2025 onze rollen in de luchthavenexploitatie bespreken met als doel te beoordelen of de huidige risicodragende rol dan nog de beste manier om de doelen te bereiken?

Gewenst effect van het besluit in relatie tot de strategische opgaven
Besluit van de gemeenteraad op de resultaten van de evaluatie en daarmee richtinggevend besluit voor de resterende opgave van Technology Base.

Argumenten
Begin 2022 hebben wij, samen met Gedeputeerde Staten van Overijssel, opdracht gegeven voor het evalueren van de gebiedsontwikkeling Technology Base. Adviesbureau Berenschot heeft de evaluatie uitgevoerd. Op 13 juli 2022 hebben wij u de evaluatie aangeboden. In dit voorstel reageren wij inhoudelijk op de conclusies en aanbevelingen van Berenschot. Hierbij hebben wij afstemming gezocht met het college van Gedeputeerde Staten en hebben wij de reactie van het Dagelijks Bestuur Technology Base betrokken.

Het evaluatierapport biedt een gestructureerd overzicht van de historie van de gebiedsontwikkeling en vat samen hoe deze door een groot aantal betrokken personen wordt ervaren en verklaard. In het rapport staan verder aanbevelingen voor een voortzetting van de samenwerking die momenteel via de Gemeenschappelijke Regeling (GR) met de provincie Overijssel is vormgegeven. Met dit voorstel gaan wij op basis van de terug- en vooruitblik vooral in op het toekomstperspectief van Technology Base.

Mede op verzoek van uw Raad en Provinciale Staten van Overijssel hebben wij opdracht gegeven voor een second opinion van het evaluatierapport van Berenschot. Uit de second opinion van prof. dr. E.J.I.M. Arts blijkt dat de evaluatie zorgvuldig is uitgevoerd. De heer Arts heeft tijdens en na afloop van het evaluatieonderzoek een onafhankelijke, externe toets gedaan op de onderzoeksmethode.

Aanbevelingen klankbordgroep raads- en Statenleden
Een klankbordgroep van raads- en Statenleden heeft het evaluatieproces begeleid. Op 1 september 2022 heeft de klankbordgroep haar werkzaamheden toegelicht en aanbevelingen voor het vervolg gedaan. Naast een inhoudelijke reactie op het rapport, verzoekt de klankbordgroep ons een voorstel te doen met een procesmatig karakter over de uitwerking van de aanbevelingen voor de resterende opgave van Technology Base (en de rol van uw Raad en Provinciale Staten in dat proces). De klankbordgroep vraagt onderscheid te maken tussen de aanbevelingen met een meer strategisch of uitvoerend karakter. Ten slotte is het verzoek handvatten mee te geven voor de onderwerpen waar de dialoog tussen beide colleges en uw Raad en Provinciale Staten over kan worden gevoerd (met andere woorden: op welke vragen willen de colleges een reactie van uw Raad en Provinciale Staten?).

Qua probleemstelling en inrichting van dit voorstel sluiten wij aan bij de twee strategische afwegingen die Berenschot beschrijft (zie onderstaand kader). Daarmee geven wij invulling aan het verzoek van de klankbordgroep, door handvatten te bieden voor de dialoog op basis van de strategische aanbevelingen (onder het 'Wat') ten opzichte van thema's die een meer uitvoerend karakter hebben (het 'Hoe').

Citaat uit evaluatierapport Berenschot: Een uitwerking van het toekomstperspectief van Technology Base hangt sterk af van politieke en bestuurlijke keuzes. Daarin komen twee strategische afwegingen naar voren:

***Wat:** welke doelstelling streven de publieke partners na bij het realiseren van de resterende opgave, en tegen welke prijs?*
***Hoe:** welke sturingsfilosofie hanteren de publieke partners bij het realiseren van de resterende opgave?*

*Citaat uit evaluatierapport Berenschot over het **Wat**: welke doelstelling streven de publieke partners na bij het realiseren van de resterende opgave, en tegen welke prijs?*

Conclusies:
1. *Een aanzienlijk deel van de gebiedsontwikkeling is gerealiseerd, maar door stagnerende ontwikkeling van het noordelijk plandeel is vooralsnog in beperkte mate bijgedragen aan economische structuurversterking.*
2. *Politieke dynamiek heeft invloed op de stabiliteit van de strategische koers voor invulling van het noordelijk plandeel van Technology Base.*
3. *Het hoge ambitieniveau in het advies van Commissie van Wijzen is buiten beeld geraakt en alleen realiseerbaar wanneer cruciale randvoorwaarden worden geborgd.*

Meer strategische aanbevelingen over het Wat:

- *Aanbeveling 2: Pas het bestemmingsplan aan met een ruimere afbakening van het profiel HTSM/AMM.*
- *Aanbeveling 3: Betrek de locatie Technology Base bij regionale afspraken over programmering van bedrijventerreinen.*
- *Aanbeveling 4: Organiseer een gesprek in de gemeenteraad en Provinciale Staten over de toegevoegde maatschappelijke waarde van de luchthaven.*

1. De gebiedsontwikkeling heeft tot aansprekende resultaten geleid
Het evaluatierapport geeft een uitgebreide terugblik op de resultaten van de gebiedsontwikkeling. Wij herkennen ons in de conclusies. Van het aangekochte terrein van bijna 500 hectare is ruim de helft succesvol tot ontwikkeling gebracht. De natuur- en woningbouwopgave is vrijwel volledig gerealiseerd. Met de woonparken zijn nieuwe en gewilde woonmilieus ontwikkeld die een toevoeging zijn voor de regio en honderden miljoenen aan particuliere investeringen hebben uitgelokt. Met de openstelling van een groot deel (138 hectare) van het aangekochte terrein en de herinrichting als nieuwe natuur, is een waardevolle extra verbinding gemaakt tussen de Lonnekerberg en Lonnekermeer en een geliefd nieuw verblijfsgebied toegevoegd aan de regio. Met de verkoop van Oostkamp en de Strip aan Vliegveld Twenthe Evenementenlocatie is een succesvolle beurzen- en evenementenlocatie ontstaan die van grote betekenis is voor regionale en bovenregionale events. Door een lopende beroepsprocedure tegen het Bestemmingsplan Voormalige vliegbasis Twenthe - Midden 2021 en de vergunning op basis van de Wet natuurbescherming zijn de ruimtelijke mogelijkheden op deze plek nog niet onherroepelijk.

2. Er is een resterende opgave als het gaat om de luchthaven en het bedrijvenpark
Waar een belangrijk deel van de gebiedsontwikkeling tot een afronding is gekomen, stelt Berenschot dat het noordelijk deel van de gebiedsontwikkeling van circa 220 hectare nog weinig heeft bijgedragen aan de economische structuurversterking. Met een geldend bestemmingsplan en Luchthavenbesluit uit 2017 is het ruimtelijk kader op orde, de infrastructuur en nutsvoorzieningen zijn aangepast en de luchthaven is sinds maart 2017 in gebruik. Het bestaande vastgoed is merendeels ontwikkeld en in verhuur. Er ondernemen nu zestien bedrijven in het gebied. Een aanzienlijk deel van de ruimte in het bestemmingsplan is echter nog niet

ingevuld. Verder zijn de ambities voor de luchthaven in de loop van de tijd bijgesteld. Er is momenteel sprake van een kleinschalige luchthaven, met beperkte groeiambities.

3. Het inhoudelijke profiel van Technology Base staat niet ter discussie
Gelet op de resterende opgave, concludeert Berenschot dat de analyse van de Commissie van Wijzen uit 2014 nog steeds grotendeels accuraat en actueel is. Het profiel van Technology Base voor HTSM/AMM blijft wat ons betreft dan ook ongewijzigd. Technology Base is een bijzondere locatie met unieke kwaliteiten en potentie. Stakeholders zien kansen in een succesvolle ontwikkeling, mede omdat er een grote vraag is naar bedrijventerreinen. Wij houden daarom vast aan het huidige profiel van het gebied voor safety & security, luchthavengebonden bedrijvigheid, unmanned systems en high-tech bedrijvigheid. Binnen dat profiel omarmen we de aanbevelingen van Berenschot over het leggen van een sterkere koppeling naar kansrijke toepassingsgebieden zoals chipmanufacturing, luchtvaart, fotonica of batterijen/slimme energie en het verruimen van de planologische mogelijkheden voor (pre)productie in combinatie met Research & Development (zie de kritische succesfactoren op pagina 45 van het rapport).
Zoals al eerder aangekondigd werken wij aan planologische ruimte voor innovatieve productie.
De relatie tussen R&D en productie wordt steeds inniger zo blijkt uit onderzoek van Buck Consultants Zelfstandige productiebedrijven blijven uitgesloten. De voorbereiding van de wijziging van het bestemmingsplan moet uiteindelijk leiden tot een besluit door uw raad begin volgend jaar.

4. Regionale inbedding van Technology Base vraagt extra inzet van ons en de regio
Een hoofdlijn in de evaluatie is het gebrek aan verankering van Technology Base in het regionale ecosysteem. Berenschot constateert dat een stevige, gezamenlijke inzet op een succesvolle ontwikkeling van Technology Base mist. De Commissie van Wijzen zag regionaal eigenaarschap en commitment echter als belangrijke randvoorwaarde. Wij zien kansen om het bedrijvenpark, mede vanwege de schaarste aan bedrijventerreinen, samen met de regio en andere Topwerklocaties in Twente beter regionaal in te bedden. In het kader van de Regio Deal Twente zijn daarvoor de eerste stappen gezet met een regelmatig directeurenoverleg van de Topwerklocaties en de organisatie van informele kennisdeling en ontmoeting via Twente Campus Café. Samen met Twente Board, Novel-T, gemeenten en andere sleutelpartijen versterken we die inzet, vooral omdat de brede (h)erkenning van de maatschappelijke waarde van bedrijvenpark en luchthaven onmisbaar is.

5. Stabiliteit en continuïteit is voor het welslagen van de resterende opgave noodzakelijk
Uit het evaluatierapport blijkt dat de ambities en doelstellingen voor het gebied in de afgelopen jaren zijn veranderd. Daarbij maakt Berenschot onderscheid tussen de grote ambities die er waren bij de oprichting van de GR (2007-2010), de heroriëntatie naar aanleiding van het advies van de Commissie van Wijzen (2014-2017) en de voortgang die destijds is geboekt. Wij hechten eraan op basis van de evaluatie de huidige, inhoudelijke koers voor het noordelijk deel te bevestigen. Berenschot geeft terecht aan dat voor deze gebiedsontwikkeling ‘een lange adem’ essentieel is. Daarmee sluiten we aan op de bestuurlijke uitgangspunten die in 2017 en 2018 met Raad en Staten zijn gedeeld.

6. De landingsbaan is als regionale basisinfrastructuur van maatschappelijke waarde
Samen met de andere Topwerklocaties draagt Technology Base met haar unieke profiel bij aan het vestigingsklimaat en de werkgelegenheid. Voor de luchthaven geldt dat er tot op heden sprake is van een beperkte maatschappelijke impact, mede vanwege de restricties rond het vervoeren van passagiers en vracht. De luchthaven draagt volgens het Luchthavenbesluit bij aan de regionaal-economische structuur en hoort volgens de bestuurlijke uitgangspunten van 2017 bij de regionale basisinfrastructuur. Vanwege het unieke, ‘eenmalige’ karakter zien wij de landingsbaan als een strategisch publiek bezit waarmee in de toekomst mogelijk kan worden ingespeeld op veranderende economische perspectieven, naast de waarde die het nu reeds heeft voor het aanpalende bedrijvenpark en evenementenlocatie, calamiteitentransporten, dienstverlening aan Defensie en de connectiviteit met de rest van de wereld. Wij komen nog terug op het gesprek – samen met de provincie - over de maatschappelijke waarde van de luchthaven.

7. Een kostendekkende exploitatie van de luchthaven is vooralsnog niet te verwachten
Sinds de opening van de luchthaven in 2017 is het niet gelukt de exploitatie kostendekkend te laten zijn. Voor zover bekend geldt dit in het algemeen voor regionale luchthavens. In dit geval is de opgave des te groter vanwege het ontbreken van inkomsten uit vrachtvervoer, passagiers, autoparkeren en winkels. Ook missen essentiële faciliteiten, zoals satelliet navigatie. Tegenover de maatschappelijke waarde van de luchthaven, staat als gevolg daarvan de prijs van een exploitatietekort van circa 500.000 euro per jaar. De gemeente dient als mede-eigenaar jaarlijks 50% van het nadelig resultaat als lasten te verwerken in het eigen financieel resultaat. Met het huidige toekomstperspectief ligt er een realistisch pad om de luchthaven beter te benutten, maar het biedt geen zekerheid op een volledig kostendekkende exploitatie. Als het ontwikkeltempo van de

luchthaven achterblijft of economische en geopolitieke omstandigheden (zoals in het huidige jaar) de omzet verder negatief beïnvloeden, dan is het aannemelijk dat voor langere tijd sprake is van een negatief saldo. Deze constatering past bij de 'realistische kijk' die Berenschot herkent in het geschetste toekomstperspectief, maar vraagt ook dat we ten minste de minimale randvoorwaarden op orde brengen (zoals satelliet navigatie) om de kansen op een kleiner exploitatietekort te benutten. Het NLR komt binnenkort met een roadmap om de luchtzijdige bereikbaarheid van Twente Airport te verbeteren.

*Citaat uit evaluatierapport Berenschot over het **Hoe**: welke sturingsfilosofie hanteren de publieke partners bij het realiseren van de resterende opgave?*

- *Aanbeveling 1: Maak een heldere keuze over de ontwikkelstrategie van het bedrijventerrein en houd daar aan vast.*
- *Aanbeveling 5: Werk de businesscase en de ontwikkelrichting voor Twente Airport verder uit.*
- *Aanbeveling 6: Verduidelijk de bevoegdheden en verantwoordelijkheden.*
- *Aanbeveling 7: Articuleer informatiebehoefte en professionaliseer informatievoorziening.*
- *Aanbeveling 8: Bespreek in de gemeenteraad en Provinciale Staten de wenselijkheid van een gemeenschappelijke adviescommissie.*

1. Aanscherping van ontwikkelstrategie pakt Technology Base op
De ontwikkelstrategie gaat over de wijze waarop de ambitie (het 'Wat') wordt gerealiseerd. Berenschot adviseert de strategie op onderdelen concreter uit te werken. Als deelnemers in de GR onderschrijven wij dit advies en werken wij via de GR aan het versterken van de acquisitie, het op korte termijn op orde krijgen van de stikstof- en bestemmingsregelingen en de uitgiftekaders (erfpachtvoorwaarden en parkmanagementbijdrage) en het betrekken van vastgoed-ontwikkelaars/beleggers om het aanbod te verbreden. Ook zetten wij ons via de GR in om de acquisitie van nieuwe bedrijvigheid met regionale partijen te verbreden. Verkoop van het bedrijvenpark aan private partijen is mogelijk, mits dit voldoende tegemoet komt aan de ruimtelijke doelen en de financiële voorwaarden voor zo'n verkoop redelijk zijn.

2. Prioriteit ligt bij de voortgang in de kaveluitgifte en een bestendige eindsituatie in uiterlijk 2031
Als mede-eigenaar van de GR houdt de gemeente via een verliesvoorziening rekening met 50% van de negatieve netto contante waarde van 18,2 miljoen euro van de grondexploitatie. Daarmee is het meest aannemelijke verlies aan het einde van de grondexploitatie al als last geboekt. Dankzij deze werkwijze zijn alle historische verliezen van de gebiedsontwikkeling reeds genomen en zijn toekomstige financiële consequenties beperkt tot nadelige ontwikkelingen ten opzichte van waar de GR in zijn begroting rekening mee houdt (waarbij positieve ontwikkelingen ook tot een voordeel kunnen leiden). Voor het bedrijvenpark ligt onze focus op het niet verder laten oplopen van de verliesvoorziening van de grondexploitatie. Het doel blijft om de grondexploitatie uiterlijk in 2031 te beëindigen. Wij vervolgen met provincie het gesprek over de beoogde invulling van de beheerfase van het bedrijvenpark.

3. Het toekomstperspectief voor de luchthaven geeft een realistische basis om uit te werken
Wij zien voldoende aanknopingspunten om de maatschappelijke waarde van de luchthaven, samen met regionale en nationale partners zoals de UT, Oost NL en het NLR, uit te bouwen en meer tot wasdom te laten komen. Daarbij gaat het niet alleen om de regionale impact, maar ook om de (inter)nationale betekenis van deze regionale luchthaven. Wij ondersteunen daarom het toekomstperspectief dat door Technology Base in het Synthese rapport is ontwikkeld. Gelet op de 'sanity check' van Berenschot zien wij kansen om samen met NLR en Oost NL de propositie als testluchthaven verder te onderbouwen en de randvoorwaarden, mijlpalen en risico's in beeld te krijgen. Uiterlijk in 2025 informeren beide colleges Raad en Staten over de uitgewerkte investeringsvoorstellen die in dat kader te verwachten zijn.
De gemeente Enschede en de provincie Overijssel zijn beiden 50% eigenaar van de GR en met inzet van risicodragend vermogen betrokken bij de exploitatie van Twente Airport. Hierbij zijn de provinciale en gemeentelijke kaders voor verbonden partijen leidend. Specifiek voor onze risicodragende rol en bestuurlijke betrokkenheid in de luchthavenexploitatie wil de provincie Overijssel uiterlijk in 2025 haar positie heroverwegen met de betrokkenheid van de GR en de gemeente Enschede.

4. In gesprek over het evenwicht tussen een gezonde afstand en democratische controle
Per 1 juli 2022 is het wetsvoorstel tot wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen 'Versterken van de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen' in werking getreden. De wet versterkt de positie van uw Raad bij de kaderstellende en controlerende rol door meer inspraak te bieden bij gemeenschappelijke regelingen. Het deel van de wet dat rechten geeft aan volksvertegenwoordigers gaat direct per 1 juli 2022 in. Voor het andere deel (verplichtingen om bestaande gemeenschappelijke regelingen aan te passen, om zo scherpere afspraken te maken over bijvoorbeeld uittreding of evaluatie) geeft de wet een implementatieperiode van twee jaar. Over onder meer de actieve informatieplicht vanuit de GR worden inmiddels door het Dagelijks Bestuur van de GR voorbereidingen getroffen. Berenschot geeft uw Raad en Staten in overweging het gesprek te voeren over het instellen van een adviescommissie. Zo'n commissie kan als vooruitgeschoven post adviseren over standpunten die door het bestuur van de GR aan Raad en Staten worden gevraagd en adviseren over het optimaliseren van het gesprek over Technology Base tussen Raad, Staten en colleges (en is daarmee geen inhoudelijk sturend orgaan). Graag gaan wij met u in gesprek over de voor- en nadelen van een dergelijke adviescommissie, ook tegen de achtergrond van de bevindingen van Berenschot over de doorwerking van politieke dynamiek. Berenschot stelt dat de projectorganisatie gebaat is bij een ruimer mandaat en opdracht, op meer afstand van de politiek.

5. Met een (geoptimaliseerde) GR is de resterende opgave bestuurlijk uitvoerbaar
Afgezien van de nieuwe wettelijke mogelijkheden, zien wij nu geen reden om de GR aan te passen dan wel andere vormen (BV, NV) te overwegen. Ten opzichte van de uitgebreide heroriëntatie op de governance in de periode 2017-2019 zijn er nu geen omstandigheden die ons dwingen tot heroverweging. Door de gewijzigde Wgr moet de tekst van de GR sowieso voor 2024 gewijzigd worden. De aanbevelingen van Berenschot over het optimaliseren van de GR nemen we ter harte. Dit gaat concreet over de rolzuiverheid en verdeling van verantwoordelijkheden tussen de verschillende organen, waarbij wij in de toekomst richting uw Raad explicieter willen communiceren welke bevoegdheden bij ons college liggen en welke bij de GR (DB, AB en projectorganisatie).

Conclusie
Het doel van de evaluatie over Technology Base is inzicht te krijgen in de te maken keuzes over de resterende opgave van Technology Base. Met de terug- en vooruitblik op de gebiedsontwikkeling heeft Berenschot ons en het college van Gedeputeerde Staten handvatten gegeven om de benodigde keuzes voor een succesvolle ontwikkeling van de resterende opgave te maken. Een groot deel van voormalige vliegbasis heeft een nieuwe bestemming gekregen. Voor het bedrijvenpark en de luchthaven blijkt het profiel zoals de Commissie van Wijzen ons in 2014 heeft aangereikt accuraat en actueel. Die lijn zetten we door, met extra aandacht voor de planologische ruimte voor innovatieve productie, betrokkenheid van de regio, optimalisatie van de GR en de eindsituatie van het bedrijvenpark. Voor de luchthaven kiezen we voor een realistisch perspectief, waarbij we de maatschappelijke waarde bestendigen en samen met regionale en nationale partners verder werken aan onderbouwde investeringskansen om het verwachte jaarlijkse exploitatietekort op termijn te minimaliseren. De verdere uitwerking van het toekomstperspectief voor de kleinschalige luchthaven door de provincie wachten wij af waaraan wij vanzelfsprekend bereid zijn onze bijdrage te leveren.

Risico's
Geen

Kosten en financiële dekking van het voorstel
Dit voorstel heeft in zichzelf geen directe financiële consequenties. Uiteraard blijft het risicodragend vermogen dat wij bijdragen aan de exploitatie en het doen van investeringen het geval; naast de mogelijke financiële inspanningen als gevolg van het opvolgen van de aanbevelingen.

Afweging en alternatieven
De opdracht tot evaluatie is mede tot stand gekomen vanuit behoefte Raad en Staten. De evaluatie biedt goede aanknopingspunten om aan het vervolg van de gebiedsontwikkeling invulling te geven.

Participatie
De evaluatie is uitgevoerd met ondersteuning van een klankbordgroep vanuit Raad en Staten. Berenschot heeft bij de uitvoering van de evaluatie met een brede kring van betrokkenen het gesprek gevoerd. In totaal hebben de onderzoekers 23 gesprekken gevoerd met 44 personen, waarbij rekening is gehouden met een diversiteit aan gesprekspartners. Denk daarbij aan de betrokkenheid in het heden of verleden bij de gebiedsontwikkeling, de verschillende aspecten binnen de gebiedsontwikkeling (wonen, werken, etc.) en de eigen rol ten opzichte van deze ontwikkeling (bestuurder, belanghebbende, etc.).

De selectie van de gesprekspartners is besproken met de begeleidingscommissie en de klankbordgroep van raads- en Statenleden. Wij zijn raads- en Statenleden en de griffie erkentelijk voor de begeleidende rol die zij gedurende het evaluatietraject via de klankbordgroep hebben ingevuld.

Voor het uitwerken van de aanbevelingen zien wij aanleiding voor verdere participatie. Concreet denken we aan het betrekken van de regio (Twente Board, omliggende gemeenten, Universiteit Twente (UT), etc.), belanghebbenden en mogelijke partners bij het versterken van de gebiedsontwikkeling, zoals het Nationaal Lucht- en Ruimtevaartcentrum (NLR) en Oost NL.

Bij de voorbereiding van onze reactie op de evaluatie, hebben wij het Dagelijks Bestuur (DB) van de GR Technology Base gevraagd te reageren op de analyse, conclusies en de toekomstperspectieven in het evaluatierapport van Berenschot. Ook hebben wij aangegeven het op prijs te stellen als het DB een reactie geeft op de ‘sanity check’ op het Twente Airport Synthese rapport. De schriftelijke reactie van het DB is bijgevoegd. Op hoofdlijnen onderschrijft het DB de adviezen en aanbevelingen van Berenschot.

Communicatie
n.v.t

Vervolg
Het raadsvoorstel wordt besproken tegelijk met bespreking in provinciale staten. Er wordt gekoerst op een gezamenlijke bespreking op 2 november 2022.

Bijlagen

1. Evaluatie gebiedsontwikkeling Tecbase
2. Second Opinion Evaluatie Gebiedsontwikkeling Technology Base
3. Twente Airport Synthese rapport
4. Reactie Dagelijks Bestuur GR Technology Base op evaluatierapport Berenschot (bijgevoegd)

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

de loco-Secretaris, **de Burgemeester,**

E.A. Smit R.W. Bleker